UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

62 Clerus, plebs, princeps, hic eligit, hæc petit, hic vult.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

1 ¶ Cleri] *Hincuſque ad verſ.* Tunc. *ſunt addita ex orig. & referuntur infrà 63. cap. cleri.*

C. XIV. PALEA. 1

IN *a* ordinatione præpoſiti illa ſemper conſideretur ratio, ut hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio ſecundùm timorem Dei, ſive etiam pars congregationis (quamvis parva) ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito & ſapientia eligatur, qui ordinandus eſt, etiamſi ultimus fuerit in ordine congregationis. Quòd ſi etiam omnis congregatio vitiis ſuis (quod abſit) conſentientem perſonam pari conſilio elegerit, & vitia ipſa aliquatenus in notitiam Epiſcopi, ad cujus diœceſin pertinet locus ipſe, vel *b* ad alios vicinos præpoſitos, vel Chriſtianos claruerint; prohibeant pravorum prævalere conſenſum, & domui Dei conſtituant dignum diſpenſatorem.

1 ¶ Palea] *Hæc palea abeſt ab omnibus vetuſtis exemplaribus Gratiani, quæ ſunt collata. Extat autem in regula S. Benedicti, ex qua nonnulla ſunt emendata.*

C. XV. ¶ *De eodem.*

Item Gregorius *clero, & nobilibus civibus Neapolitanis, l.8. reg. epiſt.40.*

STudii *c* veſtri ſit, etiam alium, qui aptus ſit, providere, ut *d* ſi fortè Petrus, quem à vobis electum aſſeritis, huic ordini non videatur idoneus, ſit in quem *e* ſe veſtra declinare poſſit electio. Nam grave cleri illius erit opprobrium, ut ſi hic fortaſſe approbatus non fuerit, alium ſe dicant, qui eligi debeat, non habere.

C. XVI. ¶ *De eodem.*

Item Gregorius *Barbaro Epiſcopo, lib.11. epiſt.16.*

OBitum *f* Victoris Pannormitanæ civitatis antiſtitis directa relatio patefecit. Quapropter viſitationis deſtitutæ eccleſiæ fraternitati tuæ operam ſolenniter delegamus. Quam ita te convenit exhibere, ut nihil de proventionibus clericorum, reditu, ornatu, miniſteriiſque, vel quicquid eſt in patrimonio ejuſdem, à quoquam præſumatur eccleſiæ. Et ideo dilectio tua ad prædictam eccleſiam properabit, & aſſiduis adhortationibus clerum, plebemq́ue ejuſdem eccleſiæ admonere feſtinet, ut remoto ſtudio, uno eodemq́ue conſenſu talem ſibi præficiendum expetant ſacerdotem, qui & tanto miniſterio dignus valeat reperiri, & à venerandis canonibus nullatenus reſpuatur. Qui dum fuerit poſtulatus, cum ſolennitate decreti, omnium ſubſcriptionibus roborati, & dilectionis tuæ teſtimonio literarum ad nos ſacrandus occurrat. ¶ Commonemus *g* etiam fraternitatem tuam, ut nullum de altera eligi permittas eccleſia; niſi fortè inter clericos ipſius civitatis, in qua viſitationis impendis officium, nullus ad Epiſcopatum dignus (quod evenire non credimus) potuerit inveniri: proviſurus ante omnia, ne ad hoc 1 cujuslibet converſationis vel meriti laicæ perſonæ aſpirare præſumant; ne & conatus eorum habeatur inefficax, & in periculum ordinis tui (quod abſit) incurras. Monaſteria autem ſi qua ſunt in ipſius conſtituta parochia, ſub tua cura, diſpoſitioneq́;, quouſque illic proprius fuerit ordinatus Epiſcopus, eſſe concedimus.

1 ¶ Ne ad hoc] *Similis clauſula eſt etiam eodem lib. proxima epiſt.17. & lib.2. indict.10. epiſt.19. Benenato Epiſcopo, & epiſt. 26. Ioanni Epiſcopo Scyllaceno, & lib. 7. indict. 2. epiſt.25. Fortunato Epiſcopo Neapolitano. Ex quibus locis, collatis veteribus codicibus harum epiſtolarum, emendatus eſt hic locus, ut non multum diſcrepet ab antiqua lectione Gratiani. Verùm in recentioribus editionibus epiſtolarum B. Gregorii in epiſtola hic citata legitur*, ne ad id cujuslibet converſationis vel meriti laicam perſonam aſpirare permittas.

a *Ex regula S. Benedicti, cap.64.* b *vel abbatibus vel Chriſtianis vicinis claruerint.* c *Anſ.l.6. cap.13.* d *Vt ſi fortè huic ordini hic non videatur idoneus.*] *orig.* e *quo.*] *orig.* f *Io.diac. l.3. c.22. Deusdedit p.1. Anſel. l.6. c.26.* g *Polyc. ibid.*

C. XVII. ¶ *De eodem.*

Item Pelagius Papa *Eucarpo Maſſenenſi Epiſcopo.*

CAtinenſis *a* eccleſiæ viſitationem tibi injungimus, cujus Epiſcopum de hac luce tranſiiſſe ſuſcepta cleri relatione didicimus. Impoſſibile enim eſt, ut nos in provincia illa duntaxat in Syracuſanis partibus alii cuilibet cauſas, quæ ad Deum pertinent, committamus, niſi fortè talem per te Deus nunc in Catinenſi eccleſia eligere voluerit, de cujus conſcientia poſſimus eſſe ſecuri, ut à te labores iſtos paulùm removere poſſimus. Mox ergo dilectio tua ad ſupradictam Catinenſem eccleſiam pergat, & hominem de clero, qui nec uxorem habeat, nec filios, nec crimen aliquod canonibus inimicum, eligi cum auxilio Dei compellat, atque ſuadeat: & ſtatim eum ad urbem Romanam cum decreto, & teſtificatione relationis tuæ tranſmitte.

C. XVIII. ¶ *Qui in Epiſcopum eligitur, non ſit reus criminum, quæ ſacra lex morte punit.*

Item Gregorius *Paſſivo Epiſcopo, lib. 19. epiſt.13.*

BEne novit fraternitas veſtra, quàm longo ſit tempore Aprutium *b* paſtorali ſollicitudine deſtitutum *c*: ubi diu quæſivimus quis ordinari debuiſſet, & nequaquam potuimus invenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus ſuis, in pſalmodiæ ſtudio, in amore orationis valdè laudatur, & religioſam vitam omnimodò agere dicitur: hunc volumus, ut fraternitas veſtra ad ſe faciat venire, & de anima ſua admoneat, quatenus in bonis ſtudiis creſcat. Et ſi nulla ei crimina, quæ per legis ſacræ regulam morte mulctanda ſunt, obviant, tunc hortandus eſt, ut vel monachus, vel à nobis ſubdiaconus fiat: & poſt aliquantum temporis, ſi Deo placuerit, ipſe ad paſtoralem curam debeat promoveri.

Cui autem viſitatio injungitur, nihil de rebus ejuſdem eccleſiæ à quoquam præſumi patiatur.

C. XIX. ¶ *Non patiatur à quoquam præſumi de rebus eccleſiæ cui ejus fuerit injuncta viſitatio.*

Unde Gregorius *Gaudentio Epiſcopo, l.4. epiſt.12. ſeu cap.56.*

QVoniam *d* Feſtus Capuanæ eccleſiæ Epiſcopus in Romana civitate poſitus de hac luce migravit, curæ nobis fuit (quæ univerſis eccleſiis à nobis impenditur) ad fraternitatem tuam præſentia ſcripta dirigere, ut memoratæ eccleſiæ viſitator accedas: ſic tamen, ut nihil de proventionibus *e* clericorum, reditu, ornatu, miniſteriiſque, vel quidquid præfati loci eſſe patuerit, à quoquam præſumi patiaris; ſed omnem vigilantiam, atq; cautelam circa clerum, plebemq́; ejuſdem eccleſiæ exhiberete convenit, ut in vigiliis, obſequioq́; eccleſiaſtico ſedulo ac devotè debuit deſervire.

DISTINCTIO LXII.

1 ps BReviter monſtratum eſt, ex quibus ordinibus in quos gradus ſunt eligendi. Nunc videndum eſt, à quibus ſint eligendi, & conſecrandi. Electio clericorum eſt, 1 petitio plebis.

1 ¶ Eſt] *In vulgatis codicibus ſequebatur,* conſenſus principis. *In manuſcriptis verò partim legitur,* conſenſus plebis, *partim* petitio plebis: *atq; ita eſt emendatum.*

C. I. ¶ *Non ſunt habendi inter Epiſcopos, qui nec à clericis eliguntur, nec à plebibus expetuntur.*

Unde Leo Papa *Ruſtico Narbonenſi Epiſcopo, epiſt.90. al.92. c.1.*

NVlla *f* ratio ſinit, ut inter Epiſcopos habeantur, qui

a *Polyc. ibi. Anſ. lib.6. c.44.* b *Aprutium civitas.*] *orig.* c *deſtituta.*] *orig.* d *Anſ.l.5.c.12.* e *al. provectionib.* f *Polyc. l.2. tit.1. Burc. l.1. c.2. Anſ. l.6. c.75. Ivo p.5. c.65.*

nec à clericis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à provincialibus *a* Epiſcopis cum metropolitani judicio conſecrati. Vnde cùm ſæpè quæſtio de malè accepto honore naſcatur, quis ambigat nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod nec *b* docetur fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudoepiſcopis in eis eccleſiis ordinati ſunt, &c. *Vt infrà in cauſa ſimoniacorum.*

C. II. ¶ *Populus non debet præire, ſed ſubſequi.*

Item Cæleſtinus Papa *ad Epiſcopos Apuliæ & Calabriæ, epiſt. 3. c. 3.*

DOcendus *c* eſt populus, non ſequendus; noſque, ſi neſciunt, eos quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his conſenſum præbere debemus. Quiſquis verò conatus fuerit tentare prohibita, ſentiat cenſuram ſedis Apoſtolicæ minimè defuturam. Quæ enim ſola admonitionis auctoritate non corrigimus, neceſſe eſt, ut per ſeveritatem congruentem regulis vindicemus. Per totas ergo hoc, quæ propriis rectoribus carent eccleſias volumus innoteſcat, ut nullus ſibi aliqua ſpe forſitan blanditus illudat.

Niſi autem canonicè electus fuerit, conſecrari non debet.

C. III. ¶ *Non conſecretur in Epiſcopum, niſi canonicè electus.*

Unde Calixtus Papa II.

NVllus in Epiſcopum, niſi canonicè electum conſecret. Quod ſi præſumptum fuerit, & conſecrans, & conſecratus abſq; recuperationis ſpe deponatur.

DISTINCTIO LXIII.

LAici verò nullo modo ſe debent inſerere electioni.

C. I. ¶ *Laici electioni Pontificum non ſe inſerant.*

Unde Hadrianus Papa *in 8. ſynodo Conſtantinopoli ſub ipſo celebrata.*

NVllus *d* laicorum principum, vel potentum ſemet inſerat electioni aut promotioni Patriarchæ, Metropolitæ, aut cujuslibet Epiſcopi: ne videlicet inordinata hinc, & incongrua fiat confuſio, vel contentio, præſertim cùm nullam in talibus poteſtatem, quemquam poteſtativorum, vel cæterorum laicorum habere conveniat. *& infra.* ¶ Quiſquis autem ſæcularium principum, & potentum, vel alterius dignitatis laicus adverſus communem & conſonantem, atque canonicam electionem eccleſiaſtici ordinis agere tentaverit, anathema ſit, donec obediat, & conſentiat, quidquid eccleſia de electione, & ordinatione proprii præſulis ſe velle monſtraverit.

¶ *Hic citantur partes quædam vigeſimi ſecundi canonis octavæ ſynodi, ſub Hadriano Papa II. habitæ, & ab Anaſtaſio bibliothecario latinitate donatæ.*

C. II. ¶ *De eodem.*

Item ex octava ſynodo, *actione prima.*

HAdrianus *e* Papa ſecundus (quod Nicolaus prædeceſſor ejus diſpoſuerat) miſſos ſuos, Donatum ſcilicet Hoſtienſem Epiſcopum, & Stephanum Nepeſinum Epiſcopum, & Marinum diaconum ſanctæ Romanæ eccleſiæ, ad Baſilium Imperatorem, & ad filios ejus Conſtantinum, & Leonem Auguſtos, Conſtantinopolim direxit, cum quibus & Anaſtaſius bibliothecarius Romanæ ſedis, utriuſque linguæ, græcæ & latinæ peritus perrexit: & ſynodo congregata (quam octavam univerſalem ſynodum illuc convenientes appellaverunt) exortum ſchiſma de Ignatii depoſitione, & Photii ordinatione ſedaverunt, Photium anathematizantes, & Ignatium reſtituentes. In qua ſic ſtatutum eſt: Conſecrationes *a* & promotiones Epiſcoporum concordans prioribus conciliis, clericorum electione, ac decreto Epiſcoporum collegii fieri, ſancta hæc & univerſalis ſynodus diffinit, & ſtatuit: atque jure promulgat neminem laicorum principum, vel potentum ſemet inſerere electioni, vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitæ, aut cujuslibet Epiſcopi: ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confuſio vel contentio; præſertim cùm in talibus nullam poteſtatem quemquam poteſtativorum, vel cæterorum laicorum habere conveniat: ſed ſilere, & attendere ſibi, uſquequo regulariter à collegio eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis. Si verò quiſquam laicorum ad contractandum *b*, & cooperandum invitatur ab eccleſia, licet hujuſmodi, cum reverentia, ſi forte voluerit, obtemperare ſe aſciſcentibus. Taliter enim dignum paſtorem ſibi regulariter ad ſuam eccleſia *c* ſalutem promovet 1.

1 ¶ Promovet] *Si hic addatur ver.* Quiſquis: *ex capite antecedente, erit integer. 22. canon. 8. ſynodi. In vulgatis ſequebatur vox,* clerus, *quæ in vetuſtioribus eſt gloſſa interlinearis.*

C. III. ¶ *Electioni Epiſcoporum Imperator intereſſe non debet.*

Item ex hiſtoria tripertita, *lib. 7. c. 8.*

VAlentinianus *d* Imperator veniens ab oriente ad heſperias partes (ut refert hiſtoria eccleſiaſtica) mortuo Auxentio, Arianæ perfidiæ magiſtro, qui Mediolanenſem eccleſiam, ut lupus dilaniaverat, cùm vellet catholicum, Deo ordinante, ibi conſecrare Epiſcopum, evocans Epiſcopos, hæc eis locutus eſt: Noſtis apertè, eruditi quippe divinis eloquiis, qualem oporteat eſſe Pontificem, & quòd non deceat eum verbo ſolo, ſed etiam converſatione gubernare ſubjectos, & totius ſemetipſum imitatorem virtutis oſtendere, teſtemque doctrinæ converſationem bonam habere. Talem itaque in pontificali conſtituite ſede, cui & nos, qui gubernamus Imperium, ſyncerè noſtra capita ſubmittamus, & ejus monita, dum tanquam homines deliquerimus, neceſſariò velut curantis medicamenta ſuſcipiamus. Hæc cùm dixiſſet Imperator, petiit ſynodus, ut magis ipſe decerneret ſapiens & pius exiſtens. At ille, ſuper 1 vos eſt, inquit, talis electio. Vos enim gratia divina potiti, & illo ſplendore fulgentes, melius poteritis eligere. Tunc ſacerdotes egreſſi, de Epiſcopali ſede tractabant. *& infrà.* ¶ Cùm autem ordinatione divina Ambroſius nondum baptizatus, electus fuiſſet, exultans Imperator ait: Gratias ago tibi Domine Deus omnipotens, & ſalvator noſter, quoniam huic viro ego quidem commiſeram corpora, tu autem animas, & meam ſententiam oſtendiſti tuæ juſtitiæ convenire. Cumque ſanctus Ambroſius contriſtaretur de hoc quod acciderat (ut idem ipſe in ſuis epiſtolis *e* ſcribit) confortavit eum Imperator, & ait: Noli timere, quia Deus, qui te elegit, ſemper te adjuvabit, & ego adjutor & defenſor tuus (ut meum ordinem decet) ſemper exiſtam.

1 ¶ Super vos] *Vera lectio eſt,* ſupra nos. μεῖζον ἢ καθ' ὑμᾶς. *Sed ob gloſſam non eſt reſtituta.*

C. IV. ¶ *Auctoritate Apoſtolica, non regio favore Epiſcopus eſt eligendus.*

Item Nicolaus Papa I. *Lothario Reg.*

POrrò ſcias, quia relatum eſt nobis, quòd quicunque ad Epiſcopatum in regno tuo provehendus eſt, non niſi faventem tibi permittas eligi. Idcirco Apoſtolica auctoritate ſub divini judicii obteſtatione injungimus

a *al. comprovincialibus.* b *al. non.* c *Infra 1. q. 1. c. ſi quis. Polyc. lib. 6. tit. 1. Burch. l. 15. c. 13. Ivo p. 16. cap. 14. Deusdedit, p. 1.* d *In Pontificali eſt mentio hujus decreti. Anſel. lib. 6. cap. 23. & 72. Ivo part. 5. c. 122. Pann. l. 3. c. 8. Deusdedit, p. 1. ꝗ. c. proximo. Polyc. l. 2. tit. 1.* e *Anſel. l. 6. c. 23. Ivo p. 5. c. 122. Pannor. l. 3. c. 8. Deusdedit, p. 1. Polyc. l. 2. tit. 4.*

a *Promotiones & conſecrationes.*] *orig.* b *al. concertandum.*] *orig. & alii collect.* c *al. & eccleſiæ.* d *Caput eſt collectoris arbitratu compoſitum.* e *In epiſt. ad Vercellenſes.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN